

חולין דף מ"ח

ריאה שנדבקה לדופן וריאה שעלו בה צמחים
אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן, ריאה שיש סירכה בינה לבין דופן הצלעות, אין חוששים שמא ניקבה הריאה, אלא תולים שהסירכה באה ממכה שבדופן ובתהליך הריפוי נסרכה לריאה. אבל אם סמוך למקום הסירכה עלו בה צמחים, כיון שיש ריעותא בריאה, חוששים שמא הייתה בה מכה. מר יהודה משמו של אבימי אמר, חוששים לנקב בין בריאה שיש סירכה לדופן ובין כשעלו בה צמחים סמוך לסירכה. ומבררת הגמרא, כיצד נוהגים למעשה בריאה הסרכה לדופן. אמר רבא, רבין בר שבא הסביר לי שחותכים את הריאה מהדופן בסכין חדה ויזהר שלא יקרע קרום הריאה כשמושכה מן הדופן. אם ניכר שהייתה מכה בדופן, מכשירים. ואם אין שם מכה תולים בריעותא מהריאה ופסולה.

בדיקת ריאה זבוקה בדופן על ידי
מביאה הגמרא, שכשהייתה באה לרב נחמיה בנו של רב יוסף ריאה שהייתה דבוקה לדופן ומצאו מכה בדופן, בדק את הריאה בגיגית של מים פושרים ונפח בריאה, אם בצבצו בועות טרפה שכן זה סימן שניקבה. אמר מר זוטרא בנו של רב הונא בנו של רב פפי לרבינא, אנו שנינו שרב נחמיה בנו של רב יוסף בדק בפושרים על מה שאמר רבא, שתי אונות ריאה שיש סירכה ביניהם, אין בדיקה להכשירים. ורב נחמיה בנו של רב יוסף בדק בפושרים. הקשה רב אשי, מובן שרב נחמיה התיר כשהיה מקום לתלות שהריאה נדבקה מחמת המכה שבדופן, אולם כשיש סירכה בריאה המוכיח על נקב שהיה בריאה כיצד תועיל הבדיקה?.

ריאה שנדבקה לדופן כשרה כשרה
'במקום רבייתה'
הגמרא שואלת, כיצד רב נחמן אמר שבריאה שעלו בה צמחין חוששים ומשמע שכשודאי ניקבה לא מועיל סתימת הדופן, והרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן, ריאה שניקבה ודופן סותמתה כשרה? עונה הגמרא, במקום שהריאה והדופן גדלין כאחד וסמוכין תמיד שאין חשש שהסירכה תתנתק כשרה, כשרה. ובמקום שהריאה רחוקה מן הדופן למעלה ברוחב החלל כנגד

האומא הגדולה, אם יש שם צמחים חוששים שמא תתנתק. אבל אם אין צמחים תולים ממכה שבדופן. ומבארת הגמרא, ש'חיתוכי דאוני' נחשב למקום גדילתה שאם נדבקה שם לדופן כשרה³³⁴.

תתימה המתירה בריאה כשהיא
כנגד בשר שבדופן

אמר רבינא, מה שהתיר רב יוסף בר מניומי בשם רב נחמן כשהדופן סותמת נקב בריאה,

זה כשהריאה נאחזת בבשר שבין שתי הצלעות שאין חשש שתתנתק. אבל אם דבוקה לצלע, אינה מתקיימת וטרפה. אמר רב יוסף לרבינא, האם אומרים שמועילה סתימה, והרי שנינו בברייתא, אדם שניקב גידו פסול משום כרות שפכה, מפני שהוא שותת ואינו יורה כחץ³³⁵. ואם לאחר מכן נסתם הנקב כשר לבא בקהל, מפני שהוא מוליד. וזהו פסול שחוזר להכשירו. ולכאורה הברייתא ממעט במילה 'וזהו', שסתימה בריאה לא מועילה? דוחה הגמרא, ממעטים קרום שעלה מחמת מכה בריאה, אבל סתימת דופן נחשבת סתימה. הקשה רב עוקבא בר חמא, יוצא שאם הדופן תנקב כנקב המקום שהיא דבוקה לריאה הבהמה תפסל, אם כן היה למשנה לכתוב 'נקובת הדופן' עם שאר הטרפות? דוחה הגמרא, והרי לגבי מרה מצינו שאמר רב יצחק בר יוסף בשם רבי יוחנן שאם ניקבה ונסתמת מהכבד כשרה. והרי אם ינקב הכבד תטרף והיה למנות גם נקובת הכבד? אלא כיון שהנקב פוסל מחמת הריאה או המרה לא שנו כן. שאל רבה בר בר חנה את שמואל, מה הדין בריאה שהעלתה צמחין? אמר לו, כשרה. אמר לו, אף אני אומר כן, אלא שהתלמידים מגמגמין בדבר. שכך אמר רב מתנא, ריאה שמליאה מוגלה והכוונה לצמחים, טרפה. מים זכים, כשרה. אמר לו, זה נאמר בכליה ולא בריאה.

ריאה שהעלתה צמחים להחמיר
רבי יצחק בר יוסף הלך אחרי רבי ירמיה בשוק של הטבחים, וראו ריאות שעלו בהם צמחים. שאלו, האם מר לא רוצה לקנות מהבשר, ודחה אותו שאין לו כסף לשלם. אמר לו, שהוא יכול לקחת והטבחים שמאמינים לו יתנו לו בהקפה. אמר לו, מה אעשה לך?! שכשבאו לפני רבי יוחנן עם ריאה שעלו בה צמחים, שלח לרבי יהודה ברבי שמעון שהורה בה משמו של

334 ובוזה הלכה כרב נחמן, שאין מי שחולק עליו. רש"י.

335 וקימ"ל (גדה מג.) 'כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ – אינו מוליד'. רש"י.

רבי אלעזר ברבי שמעון להיתר, אולם רבי יוחנן עצמו לא סבר כן, ולא רצה להטריף שלא שמע כן מרבו.

אמר רבא, כשהלכנו אחרי רב נחמן בשוק הרצענים³³⁶, ויש אומרים שהיה זה בשוק החכמים, ראינו ריאות שצמחו בהם צמחים גדולים וכבדים בריאה, ולא אמר על כך דבר. עוד מביאה הגמרא מעשה ברבי אמי ורבי אסי שהלכו בשוק של טבריא, וראו שצמחו על הריאות צמחים גדולים שכבר התקשו וא אמרו על כך דבר.

מחט שנמצאה בריאה ולא ניכר נקב **אתמר**, מחט שנמצאת בריאה ואין ניכר מבחוץ נקב שיוצא ממנו רוח שדרכו נכנסה פנימה, רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא מכשרים, רבי שמעון בן לקיש ורבי מני בר פטיש ורבי שמעון בן אליקים מטרפים. ואומרת הגמרא לכאורה הם נחלקו האם חיסרון שהמחט גורמת בתוך הריאה נחשב לחיסרון? דוחה הגמרא, שהכל מודים שחסרון מבפנים אינו נחשב לחיסרון, וכאן נחלקו מהיכן מעמידים שהמחט נכנסה. המכשיר סובר שנכנסה דרך הקנה בלא שעשתה חור בסמפונות, ומן הסמפונות לבשר³³⁷. ומי שאסר סבר שנכנסה דרך נקב, ונקבה את קרום הריאה ונכנס לתוכה³³⁸.

מחט שנמצאה באחת מהחתיכות של ריאה **מביאה הגמרא מעשה שבריאה שנחתכה מצאו מחט באחת החתיכות. הביאה לפני דרבי אמי, סבר להכשירה משום שחיסרון מבפנים אינו נחשב לחיסרון. הקשה רבי ירמיה ויש אומרים רבי זריקא, ממה ששינונו 'הריאה שניקבה או שחסרה', ומה הכוונה ב'חסרה'? אם מבחוץ הרי זה 'ניקבה'? אלא שנחסרה מבפנים, ומכאן נשמע שחסרון מבפנים נחשב לחיסרון? שלחו את המקרה לפני רבי יצחק נפחא. סבר להכשירה משום שחיסרון מבפנים אינו חיסרון. ושוב הקשה רבי ירמיה ויש אומרים רבי זריקה, מה ששמע מהלשון של המשנה 'שחסרה' שזה מבפנים ובכל זאת אסורה?**

336 עמוד ב'.

337 ואף על פי שאינה רגילה לבלוע דרך הקנה, אפ"ה, כיון שהריאה לפנינו ואין בה נקב. רש"י.

338 והלכה כרבנן שמכשרים, שכן רבי יוחנן וריש לקיש הלכה כרבי יוחנן. ועוד שמצינו לקמן שלרבי אמי ורב אשי יתכן שהמחט תכנס לקנה, ולא מחזיקים איסור הואיל ואין נקב ניכר בו. ודוקא שהריאה כולה לפנינו, אבל נחתכה קודם שבא לפנינו, חוששים שהיה בה נקב. רש"י.

שוב שלחזה לפני רבי אמי, והטריפה. שאלוהו, והרי חכמים לעיל מכשרים? אמר

להם, הם הכשירו משום שראו את כל הריאה וידעו מאיזה טעם הכשירו. אנו מאיזה טעם נכשיר? הרי יתכן שאם הריאה הייתה באה לפנינו אולי היא הייתה נקובה?. מדייקת הגמרא, משמע שאם כל הריאה הייתה לפנינו ולא היה נקב היא כשרה, והרי היא נמצאה בבשר הריאה וודאי שנכנסה דרך הסמפונות. ואמר רב נחמן, סמפון של ריאה שניקב טרפה? עונה הגמרא, שם מדובר שהנקב היה במקום קשה, כך שאינו נסתם היטב. אבל אם ניקב במקום רחוק הסמוך לבשר ושם הוא רך, הבשר סותם ומגן.

שואלת הגמרא, והרי אמר רב נחמן נקב שנמצא בורידים שסובבים את החלב הטהור, והנקב באותו צד שבינו לחברו, מגין עליו? אמר רב אשי, אין מדמים בטרפות 'זו דומה לזו', שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחייה³³⁹.

מביאה הגמרא מעשה במחט שנמצאה סמפון הגדול של הריאה. הביאזה לפני החכמים שחששו שהמחט נכנסה דרך הושט ואסרו, ובמקרה הזה לא אמרו איסור ולא היתר. ומבארת הגמרא, לא התירו כשיטתם שמא גם כאן נכנס דרך הושט, ולא אסרו כיון שנמצאה בסמפון הגדול, דברים ניכרים על כרחנו שנכנס דרך הקנה ובא לסמפונות הריאה.

מחט דקה אין חילוק באיזה מצב נמצאת
עוד מעשה במחט שנמצאה בחתיכה של כבד. סבר מר בנו של רב יוסף להטריפה.

אמר לו רב אשי, אילו היו מוצאים מחט בבשר היו מטריפים? הרי אין נחשב נקובת הכבד כטרפה? אלא אמר רב אשי, בודקים אם ראש המחט לצד הכבד וחודה יוצא מהכבד לחלל הבהמה, ודאי שהמחט הגיעה דרך הקנה נקבו נכנס לכבד וכעת יוצא ממנו לחלל הבהמה. אבל אם נמצא ראש המחט כלפי חלל הבהמה וחודה בכבד, ודאי שאכלתו דרך הקנה ונקב את המעים וכעת נכנס לכבד. וכל זה במחט עבה, אבל בדקה אף אם ראשה לצד פנים תולים שעשה נקב ונכנס.

339 חתך בשר רגלים למעלה מצומת הגידין ולא נשבר העצם, כשרה. נחתכה למטה, במקום צומת הגידין, אף על פי שנמוך מכאן, טרפה. רש"י.

מחט שנקבה רק דופן אחת
בבית הכוסות כשרה

שואלת הגמרא, ומה שונה ממחט שנמצאת
בעובי בית הכוסות שנקבה את דופן הפנימית

ולא את השנית, כשרה. משני צדדים שנקבה השנית ויצאה לחלל הגוף,
טרפה. וכשנמצא שניקבה רק מצד אחד, לא מחלקים אם ראש המחט
טחוב בבשר, ודאי שהגיע מחוץ לבית הכוסות והיא טריפה וכשנמצא
כלפי פנים כשרה. אלא שנינו בסתם 'כשרה', ומכאן שכל היכן שניתן
לומר שנכנסה דרך הקנה מכשירים? דוחה הגמרא, דווקא בבית הכוסות
מקילים לומר כן, כיון שניתן לומר שמחמת שיש שם אוכלים ומשקים
הם דחקה את ראש המחט שתכנס לעובי בית הכוסות, ולכן אם הנקב
רק מצד אחד כשרה.

